

Afrikanske strudse i juletræskulturer

af Christian Møller-Nielsen

Beskrevne projekt vedrørende strudse til ukrudtsbekæmpelse i juletræskulturer har fået en usædvanlig kraftig pressedækning i sidste halvdel af 1995 både i Danmark og i udlandet.

Vi har ment, at det kunne være interessant for alle juletræsdyrkere at få et nærmere indblik i emnet.

Alternative ukrudtsbekæmpelsesmetoder har i øjeblikket alles bevågenhed, og hertil vil strudsene nok altid være at regne?

Jens Søgaard Jacobsen

Danske og udenlandske forbrugeres stigende ønske om „økologiske“ juletræer og restriktioner på anvendelse af kemisk ukrudtsbekæmpelse øger behovet for alternative ukrudtsbekæmpelsesmetoder i nordmannsgran kulturer. „Grøngården“ etablerede i sommeren 1995 et projekt, hvis reelle nyhedsværdi er anvendelse af afrikanske strudse som ukrudtsbekæmpelsesmetode. Baggrunden for projektet er et ønske om at bidrage til udvikling af nye økologisk interessante og samtidig økonomisk rentable produktionsformer.

Kort om projektet

Projektets overordnede formål er at vurdere, om den afrikanske struds er et økonomisk realistisk og praktisk anvendeligt alternativ til kendte ukrudtsbekæmpelsesmetoder i nordmannsgrankulturer. Gennem en to-årig periode registreres for eksempel graden af ukrudtsrenholdelse, slid-, hakke- eller nedtrampningsskader samt praktiske problemer ved strudsehold i juletræskulturer.

Projektet udføres i samarbejde med Frij-

senborg Skovbrug, WEFRI A/S. Skov- og Naturstyrelsen under Miljø & Energi- ministeriet har bevilget produktudviklingsstøtte på ca. 20% brutto. Observationer og konklusioner i denne artikel er baseret på en forsøgsperiode på 1/2 år, og der foreligger tidligst endelige økonomiske vurderinger om 2 år.

Forsøgsareal

„Grøngården“ er en landbrugsejendom på 20 tdl. Tilplantning er indledt i 1982, og der er 50.000 nordmannsgraner i vækst. Projektet omfatter 1 tdl., som primært er tilplantet i 1984, og hvor der er foretaget kontinuerlig genindplantning - i alt ca. 2.000 træer. Forsøgsarealet er uden sprøjtespor, og der er ikke foretaget kemisk eller mekanisk ukrudtsbekæmpelse siden foråret 1994. Arealet er indhegnet med vildthejn på 180 cm, og strudsene har adgang til læ og ly.

Afrikanske strudse

Strudseavl er en nyetableret niche-produktion i Danmark, og Landbrugsministeriet vil i samarbejde med bl.a. foreningen „Danske Erhvervsstrudse“ og dyreværnsforeninger udarbejde en vejledning vedrørende strudsehold i Danmark. Afrikanske strudse findes i tre „rene“ typer med hver deres karakteristiske egenskaber. „Grøngården“s strudse er en speciel blandingsrace, og artiklens konklusioner kan ikke uden videre overføres til andre typer af afrikanske strudse. Yderligere oplysninger kan indhentes ved kontakt til „Grøngården“.

I Danmark er der i dag ca. 1.800 afrikanske strudse, og der forventes tidligst produktion af dansk strudsekød i 1998, når antallet af avlsfugle er over 10.000 og slagtefuglene er ca. 1 år. De afrikanske strudse er flokfugle, og sælges normalt tre ad gangen - en trio med en kok og to høner. Fuglene er kønsmodne i 30 - 36 måneders alderen, og den årlige ægproduktion er 30 - 50 stk. - heraf bliver 50 - 70% til kyllinger. Strudsekød er rødt og velmagende - og i øvrigt karakteriseret ved at være ekstremt fedt- og kolesterol-fattigt.

De aktuelle høje priser på afrikanske strudse er betinget af, at samtlige danske fugle indtil videre anvendes til avl. Et befrugtet æg har en salgsværdi på 1000 til 1500 kr. En struds på 6-8 måneder

koster 15.-20.000 kr., og en æglæggende høne på 3-4 år koster 50-60.000 kr. Priserne må forventes at falde om 2-3 år, når markedet for avlsfugle er mættet. Den totale slagteværdi - incl. kød, skind, fjer m.v. - for en fugl på ca. 1 år vil næppe på noget tidspunkt blive mindre end 5.000 kr.

Foreløbige observationer og konklusioner

- Fire afrikanske strudse på 1 tdl. giver en ensartet og fuldt tilstrækkelig ukrudtsbekæmpelse. Muligvis er det tilstrækkeligt med to strudse pr. tdl.
- Afrikanske strudse spiser alle typer ukrudt, men foretrækker friskt grønt incl. brændenælder, tidsler, mælkebøtter, græs og blade på løvtræer.
- Afrikanske strudse anvender ikke nordmannsgran som et fødeemne.
- Afrikanske strudse kan beskadige juletræer i en vinterperiode med længerevarende snedække og frost. I januar er der observeret hakkeskader på 7 stk. 1 1/2 meter træer på strudsenes foretrukne opholdsplads under en måned med maksimal dansk vinter - tydeligvis en slags „beskæftigelsesterapi“. Derfor må det anbefales, at der udenfor juletræskulturer etableres en mindre vinterindhegning, eksempelvis i høj løvskov.
- Afrikanske strudse etablerer „strudsestier“ i juletræskulturer - oftest langs hegn.
- Observeret nedtrampningsskader på 14 træer under 20 cm på disse stier.
- Status over skader på juletræer pr. 1. februar 1996: 21 ud af ca. 2000 nordmannsgran.
- Afrikanske strudse trives udmærket i det danske klima - incl. hård dansk vinter.
- I frostperioder er det fysiske aktivitetsniveau lavt og arealbehovet betydeligt nedsat.
- De fleste typer af afrikanske strudse er omgængelige - og upåvirket af for eksempel bøsseskud, motorsav og hunde langs indhegningen.
- Afrikanske strudse skal som andre fugle og dyr tilses og fodres mindst en gang dagligt.
- Afrikanske strudse som ukrudtsbekæmpelsesmetode i juletræskulturer er mindst lige så effektiv som fårehold

Fig. 1.: Afrikanske strudse renholder på forsøgsbasis en nordmannsgran juletræskultur.

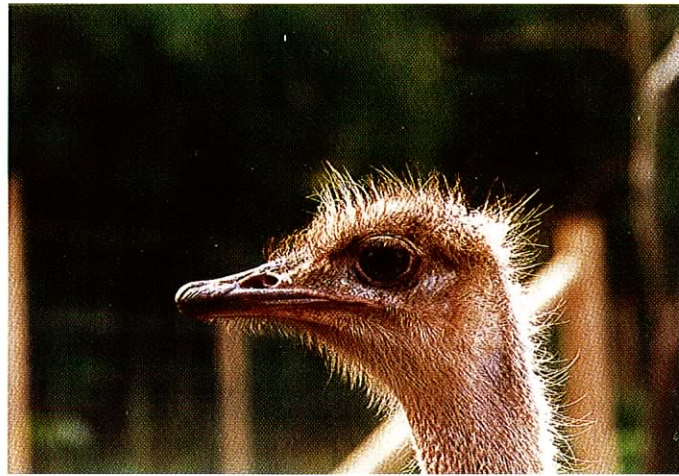

Fig. 2.: En afrikansk struds i nærbillede.

- og sandsynligvis en betydeligt mere økonomisk attraktiv løsning.
- Det anbefales at søge råd og vejledning om bl.a. strudsetyper og specielle forholdsregler før etablering af strudsehold i juletræskulturer.

Personlige betragtninger

Rentabiliteten af strudsehold afhænger på længere sigt af kødpriserne - og dermed af den danske forbrugers interesse for økologisk strudsekød. I USA udgør strudsekød 3-4% af kødmarkedet, og i Europa er specielt Holland og Frankrig langt fremme med strudseproduktion. Hvis interessen for økologisk kød fortsat øges, og salget af strudsekød i Danmark blot opnår 1% af markedet, kan produktion af strudseæg meget vel blive mindst lige så økonomisk attraktiv som juletræproduktion! Derfor er det nærliggende at samkøre de to produktionsformer - specielt fordi juletræproducenter både har det nødvendige areal og ofte tillige en anvendelig indhegning. De foreløbige erfaringer tyder på, at samkøring af disse to økologiske produktioner er praktisk mulig.

Juletræproducenter har modtaget projektet med en betydelig interesse - men samtidig en afventende holdning og en saglig sund skepsis. Reaktionen er fuldt forståelig! Netop som folketingskandidat (V) med interesse for skov- og landbrugspolitik møder jeg ofte - specielt i bybefolkningen - en urealistisk opfattelse af mulighederne for ren „økologisk“ land- og skovbrugsproduktion i Danmark. Den megen presseomtale af projektet kombineret med nutidens økologiske „trend“ gør det forståeligt, at fagfolk viser skepsis over for noget så fremmedartet som strudse i juletræskulturer.

Ukrudtsbekæmpelse i nordmannsgran-

kulturer bliver fremover i større grad en kombination af eksisterende metoder - såvel kemiske, mekaniske som animalske metoder. Ukrudtsbekæmpelse med afrikanske strudse bliver sandsynligvis én blandt flere brugbare metoder - specielt hvor det er vanskeligt at anvende mekaniske metoder, som for eksempel i genindplantningskulturer. Det skal understreges, at strudsehold i juletræer kræver et engagement og lyst til fugle-

hold - og at strudseavl bør opfattes som ligeværdig nicheproduktion sideløbende med juletræproduktion. For de juletræproducenter, som vælger en intensiv driftsform - og samtidig satser på produktion af økologiske juletræer - er ukrudtsbekæmpelse med afrikanske strudse absolut en brugbar metode.

„Hvis man blot går i andres fodspor, kommer man aldrig foran!“

HUSK AT DER...

den 8. maj 1996 er Årsmøde i Pyntegrøntsektionen

den 9. maj 1996 er temaarrangement på Langesø Skovdistrikt forestået af FSL's Pyntegrøntafdeling

Forår '96

er vi leveringsdygtige i kvalitetsplanter af

Abies nordmanniana 2/1s ab 10 cm Tversted afd. 623c F527
Abies nordmanniana 2/1s ab 10 cm Ambrolauri, Tlugi, Georgien

Aalegaard Planteskole
Skræmvej 230, 9690 Fjerritslev

Tlf. 98 21 51 65 - fax 98 21 50 16